

Dato: 19. maj 2010

Miljøcenter Århus
Lyseng Allè 1
8270 Højbjerg

post@aar.mim.dk

Udvidelse af naturgaslagret ved LI. Torup

Danmarks Naturfredningsforening (DN) giver hermed hørings svar på kommuneplantillæg med VVM-redegørelse for udvidelse af naturgaslageret ved LI. Torup udkast til VVM-tilladelse og udkast til miljøgodkendelse med udledningstilladelse.

Det er DNS holdning, at der er mange usikkerhedsmomenter ved projektet, og at det i den periode udskylningen finder sted kan vise sig at være endog meget svært at opnå god økologisk tilstand som forudsat i EU´s vandrammedirektiv. Derfor er det DNS opfattelse, at der er overvejende sandsynlighed for, at miljøet i Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning forringes og fastholdes i en dårligere tilstand end det er tilfældet i dag. Limfjorden viser endelig tegn på en bedre miljøtilstand. Baggrundsanalyserne til Vand- og Naturplanerne viser, at der fortsat er behov for forbedringer, eksempelvis fremgår det i forslag til Natura 2000-plan 2009-2015 for områderne H30, F14 og F24, "at der er forhøjede koncentrationer af miljøfarlige stoffer, og prognosen for områderne er ugunstig".

Den alt overvejende grund til, at DN interesserer sig for dette projekt er at sikre en god natur- og miljøtilstand i Limfjorden og i dette tilfælde specifikt Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning. DN forholder sig ikke til selve anlægget og dets fysiske placering, men koncentrerer sig udelukkende om forholdene omkring indtag og udskylning af vand fra Hjarbæk Fjord og til Lovns Bredning. Derfor vil dette hørings svar primært forholde sig til VVM-redegørelsen samt udkast til VVM-tilladelsen, miljøgodkendelse og udledningstilladelse.

Natura 2000

Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning er udpeget som Natura 2000-områder og er derfor naturområder med særlig beskyttelse. Tidligere afgørelser i Naturklagenævnet slår fast, at der ikke må gives tilladelse til projekter, udvidelser m.m., der på nogen måde indebærer forøget forurening eller andre negative virkninger på Natura 2000-området udpegningsgrundlag. Der er en stor usikkerhed forbundet med dette projekt, og VVM-rapporten efterlader ikke det indtryk, at man med den sikkerhed, som habitatdirektivet kræver, kan fastslå at en genudskylning og udvidelse af naturgaslagret ikke vil påvirke Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning negativt.

Projektet i dets nuværende form vil efter DN's mening være en omgåelse af den beskyttelse der findes for et Natura 2000-område. Alene udledning af de store mængder NaCl, silt og suspenderet stof er et voldsomt indgreb i vandområdernes tilstand og bør principielt ikke finde sted.

EU's Vandrammedirektiv trådte i kraft den 22. december 2000. Vandrammedirektivet skal sikre, at alle EU-landenes vandløb, søer, kystvande og grundvand bliver beskyttet. Dette skal bl.a. ske ved at forebygge yderligere forringelse af vandområderne, beskytte og forbedre vandområdernes miljøtilstand bl.a. ved at begrænse udledninger og tab af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, fremme bæredygtig vandanvendelse baseret på langsigtet beskyttelse af tilgængelige vandressourcer, mindske og forhindre yderligere forureningen af grundvand, samt afbøde virkninger af oversvømmelser og tørke. Det er DNs opfattelse at projektet i dets nuværende form ikke kan godkendes, da det ikke lever op til EU's vandrammedirektiv.

Saltindholdet

Der knytter sig en betydelig usikkerhed til de hydrauliske beregninger i afsnit 8.3, og de deraf følgende estimer af saltkoncentrationen i Lovns Bredning og Hjarbæk Fjord. Konkret er det ikke til at gennemskue, om der i advektionsmodellen (Mike AD) opereres med en én- eller to-lagsmodet, og om de beregnede gennemsnitlige opblandingsforhold er dem, der senere er anvendt til at estimere ændringer i saltkoncentration i hhv. overflade- og bundvand. Selv om dæmningen til dels fysisk adskiller indtag og udledning, vil de reelle hydrografiske forhold (eksisterende såvel som de procesbetingede) antagelig være for uoverskuelige til at man på forhånd vil kunne sige noget sikkert om den faktiske fortyndingsgrad og sandsynligheden for at recirkulere ("kortslette") det højsaline udskylningsvand. Pilotprojektet er sikkert fint nok til nogle tekniske vurderinger, men er ikke særlig brugbar i forhold til ovenstående problemstilling.

På trods af de gennemgående afdramatiserende konsekvensberegninger ved de maksimale gennemskylninger (scenarier 2A og 2), er DN udpræget modstander af at udlede saltvand med en salinitet på 40 psu. Set fra et biologisk synspunkt skal man undgå saltkoncentrationer over de normalt maksimale i området, hvilket vil sige 20/28 PSU i Lovns Bredning og 10/22 i Hjarbæk Fjord for hhv. overflade- og bundvand. Derfor mener DN afgjort, at der ikke bør tillades saltkoncentrationer i udskylningsvandet på over 28 psu. Der vil være umiddelbare skadelige biologiske konsekvenser af en højere saltkoncentration, idet en sådan har akut toksiske virkninger på dyre- og plantelivet.

Hertil kommer også betydelig øget risiko for iltsvind ved at udlede mere saltvand end normalt forekommende. Ved udledning af det tunge saltvand vil der dannes en salttunge på bunden af fjorden fra dæmningen via odden til Ulbjerg Klint. Ved høj skyllehastighed vil denne lagdeling blive øget.

Suspenderet stof

Det suspenderede stof som udledes kan give anledning til iltsvind og bundvendinger. Ved forrådnelsesprocesserne vil der angiveligt forekomme lugtgener, bl.a. i Sundstrup by. Et forhold der gjorde sig gældende ved den forrige udskylning.

Virkesunddæmningen

Generelt mangler der en beskrivelse og stillingtagen til, hvordan Virkesunddæmningen i dag påvirker og fremover vil påvirke saltkoncentrationen i området. Her tænkes specielt på de perioder, hvor dæmningen er lukket. Kaverneprojektet vil i sin løbetid antageligt binde området fast i en bestemt dæmningspraksis, som ikke nødvendigvis er ønskelig ud fra kravet om god økologisk tilstand i fjorden. Det forhold kræver klart en belysning som ikke på nuværende tidspunkt er vurderet i VVM-redegørelsen.

Det kunne i den forbindelse være oplagt, at der stilles krav om at stoppe indtag af vand fra Hjarbæk Fjord i perioder med lav ferskvandtilførsel, pga. risiko for at vandstanden i Hjarbæk Fjord da vil falde meget og blotlægge den meget flade fjordbund. Et sådan krav bør indgå som vilkår i miljøgodkendelsen.

VVM-redegørelsen mangler helt at forholde sig til situationen med stor vandopstuvning i Lovns Bredning, hvor strømmen vil vende og vandet løbe fra Lovns Bredning og ind i Hjarbæk Fjord. En sådan situation vil angiveligt få store konsekvenser for saltindholdet af vandet i Hjarbæk fjord med øget risiko for iltsvind og bundvendinger til følge. Denne situation bør belyses i VVM-redegørelsen og eventuelt afspejles i vilkår for miljøgodkendelse, således at udledning af saltbrine stoppes når vandet løber fra Lovns Bredning til Hjarbæk Fjord.

Nedsat årlig åbningstid af slusen vil desuden give ringere mulighed for fiskepassage.

Miljøfremmede stoffer

Det fremgår af VVM-redegørelsen at salthorsten indeholder forskellige miljøfremmede stoffer herunder tungmetaller og organiske stoffer. En del af disse stoffer forventes at blive udledt sammen med saltvandet til Lovns Bredning.

I VVM-redegørelsen kan man læse at visse af disse miljøfremmede stoffer i saltbrinen overskrider de gældende miljøkvalitetskrav. Det er dog ikke noget problem ifølge VVM-redegørelsen, da saltbrinen vil blive fortyndet og koncentrationen af miljøfremmede stoffer dermed kommer under de gældende miljøkvalitetskrav. DN finder ikke, at fortynding er en acceptabel metode til at reducere problemerne med miljøfremmede stoffer på, og man kan ikke fortynde sig ud af problemerne med tungmetaller. I stedet bør man satse på at rense stofferne ud af brinen, således at de ikke ender i Limfjorden. Det er samtidigt DNs opfattelse at miljøkvalitetskravene for miljøskadelige stoffer skal overholdes i selve udledningen og ikke opnås gennem fortynding i vandområderne.

Energinet.dk oplyser at 0,1 % af salthorsten består af miljøfremmede stoffer. I VVM-redegørelsen skønnes det at op mod 90 % af de miljøfremmede stoffer bliver i kaverne, men der er tale om et skøn, og det endelige resultat kan derfor se en del anderledes ud. Set i dette perspektiv er det meget væsentligt at undersøge, hvor disse miljøfremmede stoffer ender og ikke mindst den kumulative effekt over årene.

Den kumulative effekt bliver behandlet i et enkelt afsnit på s. 162. VVM-redegørelsen vurderer, at der ikke vil være nogen kumulativ effekt af de miljøfremmede stoffer, da det ikke vil overskride de gældende miljøkriterier. Selv en lille udledning af miljøfremmede stoffer vil kunne siges at påvirke området negativt, ikke mindst set i lyset af de mange år projektet skal vare.

Der er ikke i VVM-redegørelsen brugt ressourcer på at gennemgå de enkelt stoffers farlighed for vandmiljøet, og hvordan de i givet fald vil påvirke vandmiljøet i Lovns Bredning. Kobber er eksempelvis problematisk, når det optræder i vandmiljøet. En redegørelse af de enkelte stoffers farlighed bør derfor klart indgå som en del af VVM-redegørelsen.

Det fremgår af Tabel 8.12 på s. 150, hvilke stoffer der angiveligt vil være til stede i saltvandet, der bliver udledt i Lovns Bredning. Af tabel 8.12 fremgår det også, at nogle stoffer vil kræve en betydelig fortynding på 20 gange eller mere for at gældende miljøkvalitetskrav bliver overholdt. Det gælder Ba, As, Pb, Ni når de laveste grænseværdier anvendes. Af tabel 8.13 ses tilsvarende fortyndingsbehov for As, Pb, Ni og triethylenglycol. For at opnå henholdsvis 28 og 40 psu i det udledte vand skal der fortyndes med henholdsvis 16,7 og 9,6 gange før vandet udledes i Lovns Bredning. Det er for lidt, i forhold til at ovennævnte stoffer skal leve op til miljøkvalitetskravene.

Det fremgår ikke tydeligt i VVM-rapporten af salthorsten indeholder uran. Uran er ikke vurderet og behandlet separat i lighed med de øvrige tungmetaller.

Yderligere er baggrundsanalyserne for værdierne af tungmetaller i salthorsten kun analyseret af et dansk laboratorium, og ikke som brineanalyserne også analyseret af et tysk. Det tyske laboratorium finder væsentlig højere tal for indhold af flere af tungmetallerne i brinen, så

muligheden for, vi har at gøre med større mængder tungmetaller i saltet end ovenover beskrevet, er absolut til stede. De skadelige stoffer i udledningerne er et kritisk punkt ved projektet og det kan derfor ikke accepteres, at der hersker sådan usikkerhed om det reelle indhold af stoffer i brinen.

Det fremgår ikke klart af VVM-redegørelsen, hvor de forskellige miljøfremmede stoffer aflejres. I udlederkravene er der alene angivet grænseværdier for den opløste fraktion. En del af de miljøfremmede stoffer er stoffer, som ikke opløses i vandet, men derimod formodes at aflejres på andet organisk stof. Hvor det i sidste ende aflejres er ikke tydeligt i VVM-redegørelsen. Hvis forholdsvis store mængder stoffer bundfældes omkring udledningsstedet kan det give for høje koncentrationer på fjordbunden og akkumuleres i dyr og planter i området. Dette ses ofte hvor fersk spildevand udledes i saltvand (flokkulering), men det er ikke tydeligt, hvad der sker i dette tilfælde.

DN stiller sig meget uforstående overfor, at det bl.a. på s. 148 fremgår, at der ikke findes analyseresultater fra tidligere udførte udskylninger. Dette på trods af fremsatte krav om årlige monitorering, og at Viborg Amt gennemførte et overvågningsprogram af Limfjorden i firserne. DN må undre sig over, at amternes arkiver med analyseresultater angiveligt ikke er at finde på Landsarkivet i Viborg eller at de ikke findes i kopier andre steder, herunder hos operatøren ved de første kaverneudskylninger. I fald analyserne eksisterer bør de indgå som væsentlig information i denne VVM-redegørelse.

Prøveudtagning

De eksisterende prøveudtagninger viser, at der er store variationer i indholdet af salthorsten, og det er derfor svært at sige noget præcist om indholdet i det saltvand, der bliver udskyllet. Eksempelvis fremgår det på s. 149 i VVM-redegørelsen at en prøve viste enormt store mængder barium. Det giver et billede af, at det på trods af prøveudtagninger er meget svært helt præcist at afgøre, hvilke slags stoffer der til stede samt i hvilke mængder. Det betyder, at afsnittet om miljøfremmede stoffer i VVM-redegørelsen er behæftet med en lang række usikkerheder, som i sidste ende bevirker at det er svært at sige noget endeligt om den faktiske påvirkning af Lovns bredning.

I 1980'erne blev der taget 60-80 boreprøver af salt i hver kaverne. Analyser af disse boreprøver dannede grundlag for tilladelser til udskylning. Ved en evt. etablering af nye kaverne bør der også her før opstart af udskylning tages prøver af borekærnerne fra de 9 nye udpegede områder til vurdering af forsvarligheden af at gennemføre udskylningen. DN vurderer, at VVM-rapporten er kendetegnet ved forbehold, skøn, antagelser og vurderinger baseret på enkelte prøver og anfægter dermed validiteten af konklusionerne.

Forholdet mellem tilladelser og scenarier

I VVM-redegørelsen opereres med forskellige scenarier, som har forskellig skyllehastighed og udledning af saltvand. De forskellige scenarier bliver gennemgået i diverse afsnit, og er med til at give et overblik over, hvordan forskellige skyllehastigheder og mængder af saltvand påvirker Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning. Det fremgår imidlertid ikke tydeligt i hverken VVM-redegørelse, udkast til VVM-tilladelse og udkast til miljøgodkendelse, hvordan de forskellige scenarier kommer til at spille ind, det vil sige hvornår der er drift efter scenarie 1A, 2A, 1, 2 og 4. Eller hvilket scenarie der vil blive brugt i praksis, og hvordan det påvirker de endelige tilladelser.

Det fremgår flere steder i VVM-redegørelsen af scenarie 2 vil føre til øget iltsvind, og at dette eksempelvis kan have negativ indvirkning på bundvegetationen i området omkring Lovns Bredning. Set fra DN's synspunkt betyder det, at der ikke kan gives tilladelser der følger scenarie 2, da dette vil medføre en negativ påvirkning af et Natura 2000 områdes udpegningsgrundlag. Det bør afspejles i de tilladelser, der allerede nu ligger i udkast, og scenarie 2 bør helt udgå af en endelig tilladelse

Problemet ved scenarie 2 er en maximal udledning af salinitet på 40 psu, og DN mener ikke, at der ikke under nogen omstændigheder bør gives tilladelse til udskylning med en salinitet på 40 psu. Det fremgår af udkast til miljøgodkendelse at der kan ske en udledning af salinitet på 40 psu, når projektet går fra Del A til Del B. Det betyder konkret, at DN mener, at Del B i miljøgodkendelse bør forkastes, da udskylning med maksimal salinitet på 40 psu. ikke forsvarligt kan tillades.

Alternativer

Det fremgår af VVM-redegørelsen, at placeringen af naturgaslagret ved Lille Torup blandt andet beror på nogle særlige geologiske forhold. Det vil DN ikke anfægte, og eftersom naturgaslagret nu engang er blevet placeret ved Lille Torup, er det omsonst at diskutere en alternativ placering. Det man i stedet kan diskutere er 0-alternativet, alternativ brug af skyllevand samt alternativ udledningssted.

Alternativ anvendelse af skyllevand

Indholdet af salt i udskylningsvandet er et af de springende punkter i dette projekt. At sende saltbrinen til firmaet Dansk Salt er derfor et oplagt alternativ. I VVM-redegørelsen fremgår det, at der ikke er langt (15-17 km) til Dansk Salts brinefelt. Det fremgår ikke tydeligt i VVM-redegørelsen, hvilke økonomiske og tekniske argumenter der bruges til at afvise dette alternativ. Et overvejende argument er at kaliumindholdet er for højt, og at brinen ikke umiddelbart kan anvendes af Dansk Salt.

Set i lyset af denne vinter, hvor der har været efterspørgsel og ligefrem mangel på vejsalt, kan en produktion af vejsalt give god mening. Tidsrammen for projektet er 25 år, og DN er derfor særdeles uforstående overfor, at det ikke er muligt økonomiske set at etablerer yderligere anlæg i Mariager til håndtering af den ekstra salt.

DN mener derfor, at der bør stilles krav om genanvendelse af den salt som ellers skal udledes til Lovns bredning som processpildevand fra naturgaslagret. Det er oplagt, at benytte sig af Dansk Salt, som ikke er placeret langt fra naturgaslagret. En udnyttelse af salthorsten til produktion af salt vil endvidere kunne ske ved anvendelse af ferskvand, der i stor udstrækning kan genbruges.

Alternativt udledningssted

Det er ikke ud fra VVM-redegørelsen muligt at se, hvilke økonomiske og tekniske argumenter, der ligger til grund for at fravælge ovenstående forslag om genanvendelse af salt. Men skulle der fremkomme gode argumenter som sandsynliggør at genanvendelse af salt er helt umuligt, så vil DN i stedet forslå alternative udledningssteder.

Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning er en del af Limfjordens marine områder, som gennem de sidste mange år har været udsat for massiv miljøforurening og næringsstofbelastning. Endelig har fjorden de sidste par år vist tegn på bedring, en meget glædelig tendens som DN gerne ser fortsætter. Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning er desuden Natura 2000-områder, hvilket betyder, at det er områder udpeget pga. særlige naturværdier, som skal beskyttes. I den sammenhæng er DN derfor uforstående overfor, at man netop vælger at udlede store mængder saltvand med miljøfremmede stoffer til i forvejen sårbare og belastede områder.

I VVM-redegørelsen er et alternativt udledningssted belyst. Det er Ulbjerg Klint. Det fremgår dog ikke af VVM-redegørelsen, hvorfor netop dette sted er valgt, ej heller hvorfor der ikke er set på andre udledningssteder. Samtidig bliver dette sted afvist med henvisning til at det vil få negative konsekvenser for bundfauna og vegetation. En noget overraskende konklusion, idet

det ikke er oplyst på hvilke måder konsekvenserne der er anderledes end ved den foreslåede aktuelle udledning i Lovns Bredning.

DN mener, at alternative udledningssteder er for dårligt belyst i VVM-redegørelsen samt at argumenterne for at fravælge disse er for svage, set i lyset af at det valgte udledningssted er udpeget som værdifuldt naturområde.

DN mener, at man med fordel kan udskille vandet i Kattegat, Vesterhavet eller andre knapt så følsomme områder. Eksempelvis er der ikke redegjort for en udledning til Kattegat. Et konkret forslag kunne være følgende:

Energinet.dk har netop i disse måneder et projekt om nedgravning af en jævnstrømsledning fra Norge til Tjele ved Viborg i forhøring. Traceet vil sandsynligvis forløbe ca 4 km øst for Lille Torup. En mulighed vil kunne være at lægge en rørledning i samme trace til transport af den mættede brine til Jammerbugten.

DN ser således meget gerne en yderligere belysning af mulighederne for at udlede saltbrinen andre steder, hvis det viser sig at det ikke er muligt at genanvende saltbrinen.

0-Alternativet

Argumenterne om slet ikke at genudskille og udvide naturgaslagret knytter sig til spørgsmålet om forsyningssikkerhed samt de økonomiske indtjeningsmuligheder i naturgaslagret. DN mener, at indtjeningsmuligheden skal ses i sammenhæng med de negative konsekvenser en eventuel udvidelse vil få. I denne sammenhæng er usikkerhederne store om i hvor høj grad en udvidelse vil få negative konsekvenser for Natura 2000 områderne. Et samfund fri for fossile brændsler er et af regeringens mål, og specielt etablering af 9 nye kaverner peger i modsat retning af regeringens egne mål.

Pilotprojekt kontra endeligt projektet

For at kunne få en rigtigt godt overblik over pilotprojektets indvirkning på natur og miljø kræver det, at man har et godt udgangspunkt og dermed et godt sammenligningsgrundlag. I VVM-redegørelsen fremgår det, at der er betydelige mangler i det eksisterende datagrundlag. Eksempelvis fremgår det på s. 91, at det ikke har været muligt at finde information om koncentrationen af miljøfremmede stoffer herunder tungmetaller i Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning. Tilsvarende fremgår det på side 96 at bestanden af fisk i Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning ikke er kendt.

DN mener, at det er meget vigtigt, at der er et godt udgangspunkt og baggrundsviden, for at kunne identificere og klargøre hvilken betydning pilotprojektet vil have for Hjarbæk fjord og Lovns Bredning. Der skal derfor som minimum etableres et godt datamateriale før pilotprojektet iværksættes, således at det kan påvises eller afvises at miljøtilstanden i området påvirkes negativt, samt at alle aspekter af eventuelle miljøpåvirkninger kan identificeres og vurderes.

Generelt synes DN, at det er en god idé at iværksætte et pilotprojekt i forbindelse med dette meget store projekt. På den måde kan det sikres at de mange usikkerheder som fremgår af VVM-redegørelsen kan adresseres, og der kan samtidig skabes mere indsigt og synlighed omkring projektets påvirkning. Desværre fremgår det ikke tydeligt, af hverken VVM-redegørelse eller de udkast til tilladelser der forelægger, hvordan pilotprojektet spiller ind i forhold til det endelige projekt.

DN mener i den forbindelse, at der skal opstilles et undersøgelses- og evalueringsprogram i forbindelse med pilotprojektet, hvor alle natur og miljøpåvirkninger undersøges og dokumenteres nøje. Som det ser ud nu, vil der være stor forskel på skyllenhastigheden i

pilotprojektet, og den skyllehastighed der efterspørges i det endelige projekt. Denne uoverensstemmelse bør adresseres, således at det endelige projekt ikke viser sig at få større påvirkninger end pilotprojektet. At det endelige projekt med andre ord holder sig indenfor de rammer som pilotprojektet dokumenterer. DN mener som sagt, at der kun skal tillades udskylning ved lav skyllehastighed, da det i VVM-redegørelsen fremgår at høj skyllehastighed kan få negativ effekt på vandmiljøet, se afsnit 8.3.3 fig 8.16 side 161

Derudover mener DN, at der skal være mulighed for at stoppe projektet eller lave store justeringer efter afslutning af pilotprojektet, hvis det viser sig at påvirkningerne af natur og miljø er for store. Der bør allerede inden pilotprojektet igangsættes stilles kriterier op for, under hvilke forudsætninger projektet kan fortsætte efter pilotprojektfasen herunder krav om stop for projektet, alternativt udledningssted og nye fastsatte vilkår for miljøgodkendelse. Dette bør afspejles i vilkår 27 i den endelige miljøgodkendelse.

Forsyningssikkerhed

Forsyningssikkerhed er det overvejende argument for at genudskylle de eksisterende 7 kaverner og ikke mindst etablere 9 nye. Et væsentligt argument i en tid, hvor forsyningerne af olie og naturgas bliver stadig mere usikker set fra en dansk synsvinkel.

Naturgas er fossilt brændstof, og dermed en energikilde som Danmark skal bevæge sig væk fra i de kommende år, hvilket også er regeringens mål. Naturgas er den af de fossile brændsler (kul, olie og naturgas) som medfører mindst CO₂-udledning, og naturgas er derfor at foretrække frem for de to andre. Set i et større forsyningssikkerheds perspektiv giver det derfor også mening at fastholde brugen af naturgas i en årrække indtil brugen af olie og kul er udfaset. DN har forståelse for, at Danmark har en lagerkapacitet til gas, men mener samtidig, at det skal ses i forhold til konsekvenser for natur og miljø, som i dette tilfælde ikke er belyst tilstrækkeligt.

Det fremgår af VVM-redegørelsen, at genudskylningen og etablering af nye kaverner også har et kommercielt formål som lagerhotel for naturgas. DN anerkender dette formål, men mener at denne private kommercielle interesse ikke må vægte højt i forhold til en negativ påvirkning af natur og miljø.

DN må gå ud fra at et projekt af denne kaliber har store økonomiske omkostninger. Foreningen vil derfor gerne stille spørgsmålstejn ved det rentable i en så massiv investering i en energikilde, som det er regeringens eget mål at udfase over en årrække.

Konklusion

DN ønsker på alle mulige måder at den positive udvikling, der er set i Limfjorden gennem de seneste år fortsætter, således at der ikke opstår iltsvind og anden forurening af fjorden. De dele af Limfjorden som dette projekt omfatter, er Natura 2000 områder. Det står ikke klart efter gennemgang af VVM-redegørelsen, at projektet ikke uden nogen tvivl vil påvirke Natura 2000 området negativt. Det hænger blandt andet sammen med, at der ikke er noget klart overblik over de miljøfremmede stoffer, bl.a. hvor store koncentrationer, der bliver udledt samt hvor disse miljøfremmede stoffer aflejres. Foreningen mener derfor ikke, at den eksisterende VVM-redegørelse giver tilstrækkelig grundlag og klarhed over konsekvenserne af udvidelse af Naturgaslagret og kan derfor ikke på det nuværende grundlag anbefale en tilladelse til projektet.

DN mener ikke der under nogen omstændigheder må gives tilladelse til udledning af brine med en salinitet der overstiger 28 psu.

Derudover vil DN gerne understrege, at VVM-redegørelsen er mangelfuld omkring behandling af alternativer. DN så gerne at de store mængder salt blev genbrugt et andet sted eksempelvis hos Dansk Salt, som ikke er placeret langt fra udledningsstedet. Derudover er alternative

udledningssteder meget mangelfuldt belyst i VVM-redegørelsen. Set fra DNs synspunkt kan der findes andre og mere robuste steder til udledning af de store mængder saltvand.

Det er DNs opfattelse, at der er mange usikkerhedsmomenter ved projektet, og at der i den periode udskylningen finder sted er betydelig risiko for at fjordområdet ikke kan opnå god økologisk tilstand som forudsat i EU's vandrammedirektiv. Tværtimod er det DNs opfattelse, at der er overvejende sandsynlighed for at miljøet i Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning forringes og fastholdes i en dårligere tilstand end det er tilfældet i dag.

Kommentarer til udkast til miljøgodkendelse

Danmarks Naturfredningsforening har en række kommentarer til de vilkår der er givet i udkast til miljøgodkendelse samt udledningstilladelse.

Generelt til miljøgodkendelse og udledningstilladelse er der ikke taget meget højde for BAT. I kraft af at indtag og udledningsområderne er Natura 2000 områder bør der være skærpede krav om anvendelsen af BAT. I udkast til miljøgodkendelse bliver BAT udelukkende nævnt i forbindelse med energieffektivitet og emissioner fra oplagring på s. 25. DN mener, at BAT bør være gennemgående for hele miljøgodkendelsen og specielt i forhold til rensning af saltbrinen for tungmetaller.

Vilkår 22

Her stilles vilkår til, hvordan udledningen af saltbrinen skal foregå. Som det fremgår af vilkår 22 skal brinen udledes via 4 ens udløbsporte. Det fremgår dog ikke klart, hvordan der sikres en jævn fordeling af udledningsbrinen mellem de fire porte. Umiddelbart vil der angiveligt komme mest ud af den første porte og mindst af den sidste, dermed bliver initialfortyndingen forskellige i de forskellige porte. Der bør derfor stilles krav om at initialfortyndingen i udløbsrørene er i overensstemmelse med de forudsætninger og beregninger der fremgår af VVM-redegørelsen.

Vilkår 24

Der bør i miljøgodkendelse tages højde for de perioder, hvor Virksunddæmningen er lukket og afvanding i området påvirkes. Det betyder at der skal etableres en sammenkobling mellem slusens styringssystem og brinepumperne, således at udledningen stoppes når Virksunddæmningen lukkes og man derved undgår en ophobning af for høje saltkoncentrationer i Lovns Bredning. Derudover bør der stilles krav om at stoppe udledningen af saltbrinen, når der er indgående strøm gennem slusen.

Vilkår 26

Som det fremgår af ovenstående kommentarer til VVM-redegørelsen mener DN ikke, at der på noget tidspunkt bør gives tilladelse til udledning med en salinitet, der overstiger 28 psu. Det betyder, at DN mener, at man ikke i vilkår 26 må give tilladelse til driftstilstand 5, 6 og 7, da de alle har en maximal salinitet på 40 psu.

Vilkår 27

I dette vilkår fremgår det, at saltsammensætningen i den fortyndede brine ikke må afvige væsentligt fra sammensætningen af saltvandet i Lovns Bredning. DN mener, at dette vilkår bør skærpes således at ordet væsentligt bliver klart defineret med grænser for, hvor meget den fortyndede brine må afvige fra saltvandet i Lovns Bredning.

Vilkår 29

Af vilkår 29 fremgår det, hvilke krav der stilles til indholdet af den udledte brine. Grænseværdierne skal overholde retningslinjerne i bekendtgørelse 1669, hvilket de også gør. Der er dog ikke i dette vilkår taget højde for de enorme vandmængder som udledes. Det betyder, at omfanget af tungmetaller der udledes til Lovns bredning er meget store på

årsbasis. Desuden skal dette projekt løbe over en lang årrække, og igennem årene vil den absolutte mængde af tungmetaller udledt til Lovns Bredning derfor være meget store.

Et at problemerne set fra DN synspunkt er i den forbindelse, at det ikke er tilstrækkeligt belyst hvor disse tungmetaller aflejres, samt hvor de ophober sig. Lovns Bredning er et snævert lukket fjordområde med lille gennemstrømning. Der er ikke i VVM-redegørelsen gjort tilstrækkelig rede for denne problemstilling, og DN mener derfor ikke, at der umiddelbart skal gives tilladelser til den slags udledninger før sagen er ordentligt undersøgt. Lovns Bredning er et Natura 2000 område, og der må derfor ikke gives tilladelse til projekter, hvor der på nogen måde er tvivl om, hvorvidt det vil påvirke udpegningsgrundlaget i området negativt.

Vilkår 30

DN vil gerne henvise til kommentar til vilkår 27. Det er ikke klart defineret hvad en væsentlig afvigelse er. Der bør stilles klare retningslinjer for definition af afvigelsen. Derudover er der ikke i vilkår 30 sat krav til, hvad et måleprogram skal indeholde. Der står udelukkende at måleprogrammet skal måle på de væsentligste ioner. Det er ikke godt nok, og DN mener, at der bør stilles klare krav til måleprogram samt udførsel af samme.

Vilkår 44

Der bør i miljøgodkendelsen stilles klare og veldefinerede krav til indberetningen af egenkontrolldata. Af VVM-redegørelsen fremgår det, at der ikke eksisterer data fra de tidligere udledninger på trods af krav derom. Set i det lys er det ekstra vigtigt at opstille præcise mål for indberetning af egenkontrolldata.

Vilkår 45

For at skabe en større gennemskuelighed omkring projektet vil DN anbefale, at der bliver nedsat en følgegruppe med lokale interessenter, der kan følge udviklingen i projektet samt få løbende indblik i kontrolresultater m.m. omkring projektet. Der bør som minimum være krav om at kontrolresultaterne stilles til offentlighedens rådighed på en overskuelig måde.

Med Venlig hilsen

Janne Wichard Petersen
Danmarks Naturfredningsforenings sekretariat

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdelinger i Skive, Vesthimmerland og Viborg